

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Saavutettavuussuunnitelma

Kaakkois-Suomen
Ammattikorkeakoulu Oy

Ohjeen nimi	Saavutettavuussuunnitelma		
Vastuhenkilö	Olli Ervaala		
Voimaantulo	xx.xx.2020	Päätös	Johtoryhmä
Päivitetty		Päivittäjä	
Päivitetty		Päätös	
Päivitetty		Päätös	

SISÄLLYSLUETTELO

SAAVUTETTAVUUS XAMKISSA	1
1.1 Organisoituminen.....	1
1.2 Määritelmä	2
1.3 Saavutettavuussuunnitelma	2
1.4 Saavutettavuuskriteeristö ja sen tasot.....	3
2 ARVOT, ASEENTEET JA TOIMINTAKULTTUURI.....	4
2.1 Arvojen, asenteiden ja toimintakulttuurin saavutettavuus tällä hetkellä	4
2.2 Kriteerit	5
2.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.....	6
3 JOHTAMINEN.....	7
3.1 Johtamisen saavutettavuus tällä hetkellä	7
3.2 Kriteerit	7
3.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.....	8
4 FYYSINEN YMPÄRISTÖ.....	9
4.1 Fyysisen ympäristön saavutettavuus tällä hetkellä	9
4.2 Kriteerit	10
4.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.....	11
5 DIGITAALINEN SAAVUTETTAVUUS	12
5.1 Sähköisten järjestelmien saavutettavuus tällä hetkellä	12
5.2 Kriteerit	14
5.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.....	16
6 OPETUS JA OPPIMINEN.....	17
6.1 Opetuksen ja ohjauksen saavutettavuus tällä hetkellä.....	17
6.2 Kriteerit	18
6.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.....	20
7 TUKI JA OHJAUS	21
7.1 Tuen ja ohjauksen saavutettavuus tällä hetkellä	21
7.2 Kriteerit	21
7.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.....	24

8	VIESTINTÄ	24
8.1	Viestinnän saavutettavuus tällä hetkellä	24
8.2	Kriteerit	25
8.3	Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.....	27
9	OPISKELIJAVALINNAT.....	28
9.1	Opiskelijavalintojen saavutettavuus tällä hetkellä	28
9.2	Kriteerit	29
9.3	Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.....	30
10	SAAVUTETTAVUUDEN KEHITTÄMINEN	30

SAAVUTETTAVUUS XAMKISSA

1.1 Organisoituminen

Xamkin johtoryhmä on perustanut keväällä 2019 Saavutettavuus Xamkin digipalveluissa -työryhmän, jonka puheenjohtajana toimii Opetuksen palvelujohtaja Olli Ervaala. Saavutettavuustyöryhmä on monialainen työryhmä, jonka jäsenet ovat viestintäsuunnittelija Kati Hoffren (viestintä- ja markkinointipalvelut), opintopsykologi Mari Häkkinen (opetuksen palvelut), projektipäällikkö Markus Häkkinen (TKI), suunnittelija Lea Kempainen (opetuksen hallinto ja kehittäminen), koulutussuunnittelija Päivi Kitunen (Avoin AMK ja täydennyskoulutus), lehtori Ulla Korvenpää (Yhteiset opinnot), suunnittelija Mia Kujala (kirjasto- ja tietopalvelut), järjestelmäasiantuntija Tuomo Marku (tietohallintopalvelut), TKI-suunnittelija Heidi Miettinen, (TKI-palvelut), suunnittelija Sanna Mäenpää (opiskelijapalvelut), projektipäällikkö Pekka Pulkkinen (opetuksen hallinto ja kehittäminen), henkilöstöasiantuntija Minna Pönni (henkilöstöhallinto), opiskelijajäsen Teppo Salo (varajäsen edunvalvonnan asiantuntija Anna-Maija Jukkara (opiskelijakunta), suunnittelija Matti Strengell (E-kampus) ja graafinen suunnittelija Jukka Turunen (viestintä- ja markkinointipalvelut).

Työryhmä on perustettu, jotta Xamk voi vastata vuonna 2019 tulleeseen lakiin digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta. Työryhmän tehtäväksi on annettu saavutettavuussuunnitelman tekeminen, erityisesti digitaalisten palvelujen osalta. Vaikka työssä painottui alkuvaiheessa digitaalisten palvelujen saavutettavuus, työryhmässä laajennettiin saavutettavuuden käsite koskemaan myös ammattikorkeakoulun muuta toimintaa.

Tästä johtuen 2019 nimetyn saavutettavuustyöryhmän kokoonpanoa onkin syytä muokata vastaamaan laajempaa saavutettavuuden määritelmää. Työryhmässä tulee olla asiantuntemusta esimerkiksi kiinteistöpalvelusta, opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta sekä laatupalveluista.

Työryhmässä todettiin myös, että saavutettavuusyhteyshenkilön nimeäminen Xamkiin helpottaisi saavutettavuuden jatkuvaa kehittämistä. Monissa korkeakouluissa on ollut jo pitkään tässä tehtävässä henkilö esteettömyysyhteyshenkilön nimellä. Xamkiin ei fuusion yhteydessä nimetty henkilöä tähän tehtävään.

1.2 Määritelmä

Työryhmä on määritellyt, että Xamkissa saavutettavuudella tarkoitetaan miten

- korkeakoulun tilat
- sähköiset järjestelmät
- oppimisympäristöt
- opetusmenetelmät ja oppimateriaalit sekä
- asenneilmapiiri

mahdollistavat henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan monenlaisten sekä erilaisissa elämäntilanteissa elävien henkilöiden osallisuuden ja yhdenvertaisuuden.

1.3 Saavutettavuussuunnitelma

Saavutettavuussuunnitelma on tehty Xamkin sisäiseen käyttöön. Suunnitelman runkona käytetään valtakunnallisen OHO-hankkeen laatimaa saavutettavuuskriteeristöä. Kriteeristö ja tietoa hankkeesta löytyy verkosta www.esok.fi/oho-hanke -sivulta.

Suunnitelmaan on kirjattu

- saavutettavuuden tila tällä hetkellä
- kriteeristö, jolla saavutettavuutta arvioidaan sekä
- tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset.

Suunnitelman seuranta, arviointi ja päivittäminen ovat jatkossa tärkeitä. Xamkin saavutettavuustyössä voidaan noudattaa valtakunnallisen saavutettavuuskriteeristön suosituksia.

Kriteeristössä suositellaan, että

- itsearvioinnin tekemisen jälkeen kootaan selkeä yhteenveto, jossa vahvuudet ja tärkeimmät kehittämiskohteet on listattu riittävän yksityiskohtaisesti
- saavutettavuus sisällytetään osaksi korkeakoulun laatu- tai arviointijärjestelmää. Tällä tavalla kriteeristö tukee jo olemassa olevaa korkeakoulun kehittämistyötä ja varmistaa saavutettavuusteemojen huomioimisen.

- korkeakoulun saavutettavuus arvioidaan kokonaisvaltaisesti neljän vuoden välein kriteeristön kaikkien kahdeksan teeman osalta. Saavutettavuuden arviointi toteutetaan niin, että opiskelijoiden, henkilöstön sekä johdon näkökulmat tulevat huomioiduksi. On tärkeää huomioida myös asiat, jotka toimivat saavutettavuusnäkökulmasta tällä hetkellä hyvin sekä seikat, joissa on tapahtunut muutosta parempaan.

Mikäli jokin osa-alueista ei yllä määritellylle hyvälle tasolle, on arvioinnin yhteydessä tehtävä konkreettinen kehittämissuunnitelma. Näissä tapauksissa kriteeristön kyseinen teema-alue on syytä arvioida uudelleen vuoden kuluttua ja tarkastella erityisesti sitä, onko kehittymistä tapahtunut.

Osa suunnitelmassa esitetyistä toimenpiteistä on toteutettavissa nopeasti ilman kustannuksia esimerkiksi luomalla uusi käytäntö. Osa vaatii budjetointia ja pitkäjänteistä suunnittelua kuten painopisteiden valitsemista eri vuosille.

1.4 Saavutettavuuskriteeristö ja sen tasot

Saavutettavuuskriteeristö on väline korkeakoulun saavutettavuuden arviointiin. Sen tavoitteena on tukea ja edistää korkeakoulun saavutettavuutta sekä varmistaa, että saavutettavuus toteutuu koulutusalaista, paikkakunnasta tai eri yksilöiden elämäntilanteista riippumatta.

Saavutettavuuskriteeristö on konkreettinen työkalu korkeakoulujen saavutettavuuden edistämiseen sekä laadulliseen kehittämiseen. Kriteerit auttavat tarkastelemaan saavutettavuutta ja esteettömyyttä kriittisesti sekä ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin saavutettavuuden edistämiseksi.

Kriteeristön avulla löydetään kehittämiskohteiden rinnalla myös ne osa-alueet, joissa saavutettavuus on hyvin hoidettu.

Kriteeristössä saavutettavuutta tarkastellaan seuraavien kahdeksan osa-alueen kautta.

- Arvot, asenteet ja toimintakulttuuri
- Johtaminen
- Fyysinen ympäristö
- Digitaalinen saavutettavuus
- Opetus ja oppiminen
- Tuki ja ohjaus
- Viestintä
- Opiskelijavalinnat

Tässä suunnitelmassa on esillä kriteeristön osallistavan itsearvioinnin osio. OHO-hankkeen laatimaan saavutettavuuskriteeristöön kuuluu myös indikaattoriosio, joka perustuu määrälliseen ja laadulliseen tietoon korkeakoulujen toiminnasta. Osallistava itsearviointi täydentää indikaattoriosion arviointia. Xamkin osalta indikaattoriosiota ei ole kirjattu suunnitelmaan yksityiskohtaisesti. Indikaattoriosion määrittely on saavutettavuustyön seuraavan vaiheen tehtävä, eri kriteeristön osa-alueiden mukaan.

Osallistavassa itsearvioinnissa väitteitä arvioidaan kolmiportaisella asteikolla: riittämätön – hyvä – erinomainen. Suunnitelmaan kirjatut osa-aluekohtaiset kriteerit kuvaavat **hyvää tasoa**. Tasojen vaatimukset perustuvat Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) käyttämään asteikkoon.

Erinomainen taso:

Erinomainen taso edellyttää näyttöä pitkäjänteisestä ja tuloksellisesta kehittämistyöstä. Lisäksi kehittämistoimet tuottavat erityistä lisäarvoa korkeakoululle, sidosryhmille tai molemmille. Korkeakoulu osoittaa vakuuttavia esimerkkejä onnistuneista kehittämistoimista

Riittämätön taso:

Korkeakoululta puuttuu arviointialueissa kokonaan tai keskeisiltä osin systemaattiset, toimivat ja osallistavat menettelytavat eikä saavutettavuustyön vaikuttavuudesta toiminnan kehittämiseen ole näyttöä.

2 ARVOT, ASEENTEET JA TOIMINTAKULTTUURI

2.1 Arvojen, asenteiden ja toimintakulttuurin saavutettavuus tällä hetkellä

Xamkissa kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella ja tehdä töitä. Asenneilmapiirin saavutettavuuteen vaikuttaa se, että ketään ei syrjitä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vamman, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Sosiaalista saavutettavuutta edistetään ryhmien toimintaa kehittämällä eli yhteisöllisyyttä lisäämällä. Saavutettavuudeksi voidaan laskea myös yhteisössä vallitseva hyvä ja kannustava ilmapiiri.

Yhdenvertainen, tehokas ja kannustava Xamkin toimintaympäristö toteutetaan kaikkien asianosaisten kesken. Avoin keskustelu vahvistaa asenteita ja osaamista, jotka auttavat parantamaan opiskelua, tutkimusta ja palveluita. Toimintakulttuuri muovautuu yhteisön vuorovaikutuksesta. Saavutettavassa ja esteettömässä toimintakulttuurissa huomioidaan yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, tasa-arvo ja osallisuus. Xamkissa muun muassa toimii ATT-työryhmä (avoin tiede ja tutkimus), jonka johdolla edistetään avointa

toimintakulttuuria, jonka avulla tuotettu tieto ja osaaminen pyritään saamaan näkyväksi sekä välitettyä hallitusti halukkaiden käyttöön.

Xamkin Strategiaan 2020–2030 on linjattu korkeakoulumme arvot: toimimme vastuullisesti, pidämme huolta ja teemme työtä huomisen hyväksi. Vastuullisuuteen kuuluu se, että teemme kestäviä valintoja päivittäin, kannamme vastuun työmme tuloksista sekä kehitämme yhteistyötä kumppaneiden kanssa uusia kestävä kehityksen ratkaisuja. Xamkissa myös huolehdimme siitä, että opiskelussa ja työssä on hyvä olla sekä kohtelemme toisiamme tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. On myös tärkeää, että olemme rohkeita ja kiinnostuneita uusista asioista ja maailmasta, sekä luomme uutta tietoa ja osaamista paikallisesti ja kansainvälisesti.

On tärkeää, että saavutettavuus sitoutetaan ja sisällytetään luontevaksi osaksi Xamkin arkea. Tämä edellyttää henkilöstön ja opiskelijoiden aktiivista osallistumista, johdon sitoutumista, strategista suunnittelua ja riittäviä voimavaroja.

2.2 Kriteerit

- Korkeakoulun ilmapiiri tukee yhdenvertaisuutta
 - Opiskelijat ja henkilöstö tuntevat olevansa merkityksellisiä yhteisön jäseniä.
 - Opiskelijat ja henkilöstö tuntevat olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi.
 - Kaikki korkeakoulu yhteisön jäsenet kokevat yhdenvertaisuuden toteutuvan eikä ketään syrjitä.
 - Opiskelijoiden ja henkilöstön asenteet moninaisuutta ja tukea tarvitsevia opiskelijoita kohtaan ovat myönteisiä.
- Korkeakoulussa tuetaan ja edistetään yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta
 - Korkeakoulun käytännöissä otetaan huomioon yhteisöllisyyden edistäminen
 - Ryhmäytymistä ja ryhmässä toimimista tuetaan kaikissa opintojen vaiheissa.
 - Opetusmenetelmillä ja oppimisympäristöillä tuetaan yhteisöllisyyttä.
 - Opetuksessa ja ohjauksessa edistetään myönteistä oppimisilmapiiriä.
- Opiskelijoiden yksilöllisyys ja moninaisuus otetaan huomioon ja opiskelijoista välitetään
 - Opiskelijoiden moninaisuus, kuten yksilölliset tarpeet, vahvuudet ja elämäntilanteet otetaan huomioon.
 - Korkeakoulussa otetaan huomioon jokaisen opiskelijan ohjauksen ja tuen tarve.
 - Korkeakoulussa on sitouduttu edistämään opiskelijan hyvinvointia.

- Opiskelijat voivat vaikuttaa omaan opiskeluunsa sekä oman korkeakoulunsa opetukseen ja toimintaan
 - Opiskelijat osallistuvat järjestelmällisesti opetussuunnitelman kehittämiseen.
 - Opetuksen toteutuksen suunnittelussa otetaan säännöllisesti huomioon erilaisten opiskelijaryhmien näkemykset (esim. tukea tarvitsevat, eri elämäntilanteissa olevat, vähemmistöihin kuuluvat opiskelijat).
 - Opiskelijajärjestöillä on mahdollisuus aktiiviseen vaikuttamiseen opintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa
- Opiskelijoiden ja henkilöstön mielipidettä kuunnellaan ja heitä kannustetaan aktiivisuuteen
 - Opiskelijoita ja henkilöstöä kannustetaan antamaan palautetta, ja se on vaikuttavaa
 - Korkeakoulussa on toiminnan kehittämiseen ja uudistamiseen kannustava ilmapiiri
 - Opiskelijoita ja henkilöstöä kannustetaan aktiiviseen rooliin omassa toimintaympäristössään.
- Saavutettavuudesta ja esteettömyydestä käydään keskustelua korkeakoulussa
 - Opiskelijoiden ja henkilöstön on helppo ottaa esille saavutettavuuteen liittyviä asioita
 - Saavutettavuudesta ja esteettömyydestä keskustellaan kaikkien toimintojen suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen yhteydessä
 - Korkeakoulun johto- ja esimiestehtävissä toimivat henkilöt ovat saavutettavuutta koskeville keskusteluille vastaanottavia.

2.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Tavoitteena on, että arvoja, asenteita ja toimintakulttuuria koskeva saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla.

Tehdään arvoja, asenteita ja toimintakulttuuria koskeva itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset). Tämän jälkeen tehdään näiden pohjalta kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuhenkilöt sekä aikataulu.

Kehittämis- ja toimenpidesuunnitelmaa varten voidaan selvittää esimerkiksi

- kuinka opiskelijat ja henkilöstö kokevat yhdenvertaisuuden toteutuvan (kyselyn tulokset)
- kuinka opiskelijat ja henkilökunta kokevat ilmapiirin, arvostuksen, yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden Xamkissa toteutuvan (kyselyn tulokset)
- kuinka opiskelijat voivat järjestelmällisesti osallistua opetussuunnitelmien kehittämiseen ja opetuksen kehittämiseen

- keskustellaanko saavutettavuudesta ja esteettömyydestä kaikkien toimintojen suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja kehittämisen yhteydessä.
- onko johto- ja esimiestaso saavutettavuutta koskeville keskusteluille vastaanottavainen.

3 JOHTAMINEN

3.1 Johtamisen saavutettavuus tällä hetkellä

Oleellinen osa saavutettavuutta on korkeakoulun johtaminen. Jos saavutettavuutta ei oteta huomioon johtamisen kaikilla tasoilla, jää saavutettavuuden toteutuminen helposti esimerkiksi yksittäisten opettajien oman aktiivisuuden varaan. Kun korkeakoulun johtamisessa on huomioitu saavutettavuus, on sillä esimerkiksi osoittava näyttö pitkäjänteisestä ja tuloksellisesta kehittämistyöstä. Nämä kehittämistoimet tuottavat erityistä lisäarvoa korkeakoululle, sidosryhmille tai molemmille. Lisäksi korkeakoulu pystyy osoittamaan vakuuttavia esimerkkejä onnistuneista kehittämistoimista.

Kriteeristön avulla johtamista voidaan tarkastella ensin virallisen tason (strategiat ja visiot) ja sen jälkeen käytäntöjen (arjen käytänteet) kautta.

3.2 Kriteerit

- Korkeakoulun johto on virallisella tasolla sitoutunut edistämään saavutettavaa korkeakoulutusta
 - Saavutettavuus sisältyy korkeakoulun strategioihin ja visioon
 - Korkeakoululla on saavutettavuuden toteuttamista ohjaava suunnitelma
 - Korkeakoululla on henkilö tai taho, joka vastaa saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämisestä
- Korkeakoulun johto on sitoutunut edistämään saavutettavuutta käytännössä
 - Henkilöstön yhdenvertaisuuteen, saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyvää osaamista arvostetaan kaikilla johdon tasoilla
 - Uudet henkilöstön jäsenet perehdytetään yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta ja esteettömyyttä koskeviin periaatteisiin ja käytäntöihin
 - Opiskelijoiden moninaisuus ja yhdenvertaisuus otetaan huomioon johtamisen kaikilla tasoilla
 - Saavutettavuuden periaatteiden toteuttamiseksi on osoitettu resurssit (esim rahoitus, tehtävät ja vastuut)

- Henkilöstölle järjestetään säännöllisesti tehtävien mukaista ja ajantasaista koulusta saavutettavuuden toteuttamiseksi
- Saavutettavuuden toteutumista arvioidaan säännöllisesti laadullisin ja määrällisin mittarein Korkeakoulun johto- ja esimiestehtävissä toimivat ottavat tulokset huomioon toiminnan kehittämistyössä
- Korkeakoulun käytännöt ovat läpinäkyviä ja avoimia
 - Korkeakoulussa toimitaan käytännössä kirjattujen strategioiden ja arvojen mukaisesti
 - Menettelytavat sekä ohjeistukset ovat opiskelijoiden ja henkilöstön tiedossa
 - Ohjeistuksia ja sääntöjä sovelletaan oikeudenmukaisesti.

3.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Tavoitteena on, että johtamista koskeva saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla.

Tehdään johtamisen saavutettavuutta koskeva itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset). Tämän jälkeen tehdään näiden pohjalta kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä aikataulu.

Kehittämis- ja toimenpidesuunnitelmaa varten voidaan selvittää esimerkiksi

- sisältyykö saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta koskevat periaatteet ja käytännöt uuden opiskelijan ja työntekijän perehdytykseen. Jos ei, lisätään saavutettavuussuunnitelma tai vastaavat tiedot saavutettavuudesta sinne.
- onko saavutettavuuden periaatteiden toteuttamiseksi osoitettu riittävät resurssit (rahoitus, tehtävät ja vastuut).
- kuinka saavutettavuuden toteutumista voidaan arvioida säännöllisesti laadullisin ja määrällisin mittarein ja kuinka tulokset otetaan huomioon johto- ja esimiestasolla kehittämistyössä.

4 FYYSINEN YMPÄRISTÖ

4.1 Fyysisen ympäristön saavutettavuus tällä hetkellä

Saavutettavuuden yksi osa-alue on tilojen saavutettavuus, eli rakennusten, piha-alueiden ja muiden tilojen esteettömyys. Esteettömyys-termi on tilojen osalta saavutettavuus-termiä yleisemmin käytössä, myös tässä käytetään molempia termejä. Fyysistä saavutettavuutta voi ja kannattaa tarkastella monesta eri näkökulmasta.

- Liikkumisympäristön fyysinen esteettömyys
 - Fyysistä ympäristöä on rakennettu tai muokattu siten, että henkilö, jonka on vaikea liikkua tai joka käyttää apuvälineitä liikkuessaan, pystyy kulkemaan tiloissa. Apuna tässä ovat esimerkiksi sähköovet, luiskat, hissit ja muut vastaavat ratkaisut.
- Aistiesteettömyys
 - Tällä tarkoitetaan pääasiassa näkemis- ja kuulemisympäristön muodostavaa toiminnallista kokonaisuutta. Tähän liittyviä seikkoja ovat mm. valaistus, värintoisto, tummuuskontrastien huomioiminen, materiaalikontrastit, hyvä akustiikka, toimiva äänentoisto sekä kuulemisen apuvälineet.
- Ymmärtämisen esteettömyys
 - Tällä tarkoitetaan helposti hahmotettavia tiloja ja selkeitä sekä yksiselitteisiä ratkaisuja, esimerkiksi symboleiden hyödyntämistä opasteissa.

Tärkeä fyysisen ympäristön saavutettavuuden mittari on myös *terve sisäilma*.

Korkeakoulujen fyysinen saavutettavuus on määritelty ja ohjeistettu laissa ja asetuksissa, esimerkiksi *Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä* ja ympäristöministeriön *ohje rakennuksen esteettömyydestä*.

Xamkin tilat sijaitsevat pääsääntöisesti kampuksilla Kotkassa, Kouvossa, Mikkelissä ja Savonlinnassa. Toimipisteitä on myös kampuskaupungeissa kampusten ulkopuolella sekä kokonaan toisilla paikkakunnilla Espoossa ja Pieksämäellä.

Kampukset ovat keskenään erilaisia. Kouvolan ja Mikkelin kampukset sijaitsevat vanhoilla kasarmialueilla ja tiloja on useassa eri rakennuksessa. Vanhimmat rakennukset ovat 1800-luvun lopusta ja uusimmat ammattikorkeakoulun tarpeisiin rakennettuja 2000-luvulla. Kouvolan

kampuksen lisäksi toimipiste löytyy Kouvolan Anjalasta, jossa sijaitsee Biosampo-tutkimuskeskus. Mikkelissä kampuksen ulkopuolinen toimipiste sijaitsee Kalevankankaalla, jossa on Active Life Lab – tutkimuskeskus.

Savonlinnan kampus koostuu yhdestä rakennuksesta, mutta kampuksen lisäksi Savonlinnassa on kaksi muuta toimipistettä: Kuitulaboratorio ja Elektroniikan 3K-tehdas. Myös Kotkan kampus koostuu pääasiassa yhdestä rakennuksesta. Xamk luopuu Kotkan kampuksesta ja uusi kampus rakennetaan Kotkan kantasatamaan. Se otetaan käyttöön kesällä 2023.

Korkeakoulujen tilojen saavutettavuutta on selvitetty valtakunnallisessa OHO-hankkeessa. Kaikkien korkeakoulu – raportti OHO!-hankkeessa vuonna 2018 tehdyistä korkeakoulujen saavutettavuuskyselyistä julkaistiin vuonna 2019. Sen mukaan tilojen saavutettavuus on korkeakouluissa parantunut viime vuosina. Tämä johtuu mm. siitä, että ”saavutettavuustyö on korkeakouluissa pitkään nähty nimenomaan fyysisten tilojen esteettömyyden kautta. Korkeakouluissa onkin panostettu esimerkiksi luiskiin, hisseihin, sähköisiin oviin ja muihin liikkumista helpottaviin ratkaisuihin. Avovastauksissa esiin nostetut ongelmat esimerkiksi opastuksen puutteellisuudesta ja vanhojen rakennusten esteellisyydestä kertovat kuitenkin fyysistenkin tilojen saavutettavuuden eteen tehdyn työn olevan yhä kesken.”

Xamkin tilanne on oletettavasti OHO-hankkeen raportin kaltainen. Osa tiloista on hyvin saavutettavia, osa ei. Xamkin tilojen saavutettavuutta ei ole kokonaisuutena selvitetty, eikä yksityiskohtaista tietoa ole tällä hetkellä saatavilla, sisäisesti tai ulkoisille asiakkaille.

4.2 Kriteerit

- Korkeakoulun fyysinen ympäristö (ulkotilat, rakennukset, tilat ja kalustus) on saavutettava ja esteetön
 - Pysäköintialueet ja kulkuväylät ulkona ovat esteettömiä.
 - Korkeakoulun rakennuksissa liikkuminen ja sisäänkäynnit ovat esteettömiä kaikille käyttäjille.
 - Toimiminen korkeakoulun tiloissa on esteetöntä kaikille käyttäjille (esim. kuulemisen, näkemisen, liikkumisen ja osallistumisen kannalta).
 - Opasteita on riittävästi ja niissä on otettu huomioon sijoittelu, selkeys ja luettavuus monenlaisten tilankäyttäjien kannalta. Opastusta toteutetaan monin tavoin (esim. virtuaaliopastus).
 - Rakennuksessa on sen koko huomioon ottaen riittävä määrä eri puolille rakennusta sijoitettuja, esteettömiä ja sukupuolineutraaleja wc-tiloja.

- Väliaikaisten kulkujärjestelyjen esteettömyydestä tiedotetaan säännöllisesti työmaainformaation yhteydessä, ja tieto on helposti kaikkien tilojen käyttäjien saatavilla
- Tieto korkeakoulun fyysisen ympäristön saavutettavuudesta löytyy julkisilta verkkosivuilta
 - Korkeakoulun julkisilta verkkosivuilta löytyy tieto eri tilojen esteettömyydestä sekä esteettömien autopaikkojen, sisäänkäyntien ja wc-tilojen sijainnista sekä induktiosilmukasta.
 - Korkeakoulun fyysisen ympäristön saavutettavuutta koskevaa tietoa löytyy verkkosivuilta kaikilla korkeakoulussa käytössä olevilla kielillä ja tieto on luettavissa apuohjelmilla.
- Korkeakoululla on käytännöt, joilla varmistetaan, että henkilöstö tietää opetus- ja muiden tilojen esteettömyydestä sekä sijainnista
 - Korkeakoulun henkilöstö näkee kuvaukset korkeakoulun eri rakennusten ja niiden tilojen esteettömyydestä esimerkiksi verkkosivuilla tai intranetsivuilla.
 - Korkeakoulun tilavarausjärjestelmässä on kuvaukset korkeakoulun eri rakennusten ja niiden tilojen esteettömyydestä (esim tieto induktiosilmukasta, fyysinen pääsy tilaan).
 - Henkilöstön esteettömyysosaamista kehitetään säännöllisellä, eri henkilöstöryhmille kohdennetulla koulutuksella.
- Fyysinen esteettömyys otetaan huomioon korkeakoulun pelastussuunnitelmissa
 - Korkeakoulun pelastussuunnitelmissa otetaan huomioon fyysinen esteettömyys.
 - Fyysinen esteettömyys otetaan huomioon pelastusharjoituksissa, turvallisuusopastuksissa ja muissa vastaavissa tilaisuuksissa.

4.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Tavoitteena on, että fyysisten ympäristöjen saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla.

Tehdään fyysisen ympäristön saavutettavuutta koskeva itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset). Tämän jälkeen tehdään näiden pohjalta kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuhenkilöt sekä aikataulu.

Tilojen kehittämisen kanssa rinnakkain on syytä parantaa niistä viestimistä. Ensisijainen paikka esteettömien tilojen viestintään on www.xamk.fi –verkkosivusto.

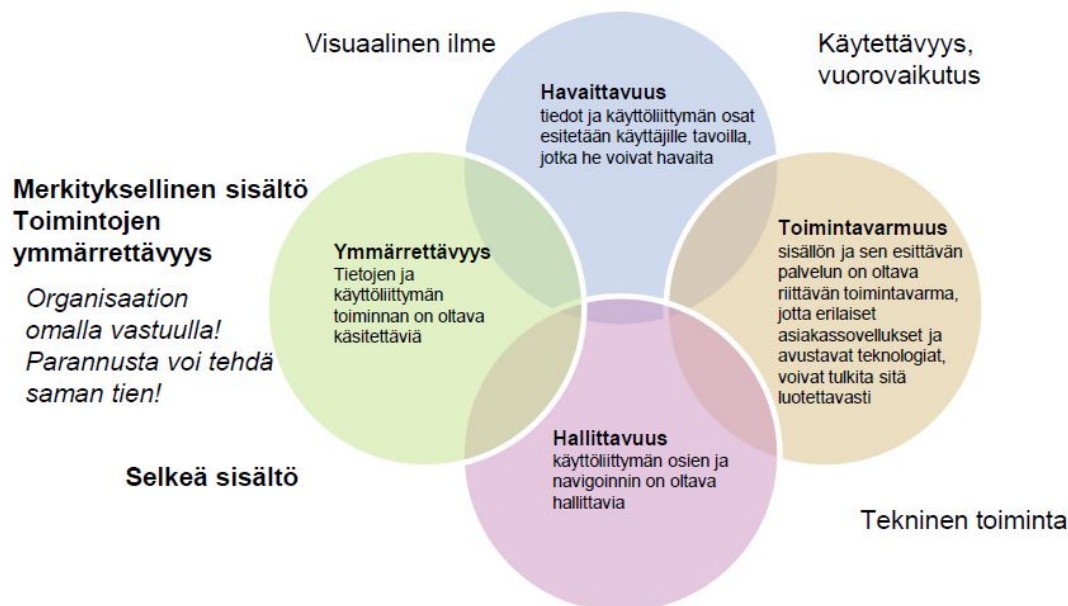
5 DIGITAALINEN SAAVUTETTAVUUS

5.1 Sähköisten järjestelmien saavutettavuus tällä hetkellä

Laissa digitaalisten palvelujen tarjoamisesta säädetään verkkosivujen ja mobiilisovellusten saavutettavuudelle asetetuista minimitason vaatimuksista, saavutettavuuden toteutumisen valvonnasta ja viranomaisten velvoitteista liittyen digitaalisten palvelujen järjestämiseen yleisölle. Laki tuli voimaan 1.4.2019 ja sillä toimeenpannaan saavutettavuusdirektiivi Suomessa.

Saavutettavuusdirektiivi velvoittaa korkeakouluja tekemään digitaalisista palveluistaan saavutettavia. Digitaalinen saavutettavuus koskee esimerkiksi korkeakoulun sähköisiä alustoja, sivustoja ja materiaaleja. Niinpä digitaalisuus on näkyvä osa saavutettavuutta. Saavutettavuus täytyy ottaa huomioon jo digitaalisten järjestelmien tai palvelujen suunnitteluvaiheessa.

Saavutettavuusperiaatteet

Kuva 1. Saavutettavuusperiaatteet digitaalisessa ympäristöissä (Voutilainen, 2019).

Xamkin verkkosivut voidaan jakaa ulkoisiin www-sivuihin ja sisäisiin intraneteihin Xamkissa on menossa vuoteen 2022 ulottuva Sisäinen viestinnän malli ja järjestelmät –kehitysprojekti, jonka tarkoitus on uudistaa Xamkin Staff (henkilökunnan) ja Student (opiskelijoiden) intranetit. Intranetien kehityksessä on tärkeää huomioida myös saavutettavuus. Intranet on saavutettava silloin, kuin siinä on selkeä rakenne ja vain olennainen tieto on helposti saatavissa ja löydettävissä. Saavutettavuutta haittaa se, jos tietoa on liikaa.

Saavutettavuuden kannalta oleellista on se, että sivuston hakutoiminto toimii moitteetta, jotta haluttu tieto löytyy helposti. Intranetia on tarkoitus kehittää siten, että se on helppokäyttöinen ja ajan hengen ja tarpeen mukainen. On oleellista, että se on nykyaikainen, ja palvelee sekä henkilökuntaa että opiskelijoita sopivana työkaluna.

Hyvään saavutettavuuteen liittyy olennaisesti Xamkin omien laitteiden ja opiskelijoiden laitteiden hyödyntäminen ja yhteentoimivuus. Nykypäivänä monet opiskelijat käyttävät mieluusti omia laitteitaan, ja tämä pitää olla myös mahdollista eri tilanteissa ja eri fyysisissä tiloissa. Toimiva ja käytettävä digitaalisuus on luonteva osa jokapäiväistä toimintaa. Teknisten laitteet ovat ajanmukaisia, käytettäviä ja langattomia, ja tukea niiden käyttöön on helposti saatavilla. BYOD-periaatetta tuetaan tilojen suunnittelussa mm. riittävien verkkojen ja latauspisteiden kautta.

Xamkin sähköisten järjestelmien saavutettavuudelle on olennaista, että verkkoympäristöissä huomioidaan yhtenäisyys ja johdonmukaisuus. Saavutettavaa ei ole se, jos peruskäyttö alkaa mennä liian monimutkaiseksi esimerkiksi silloin, jos käytössä on samanaikaisesti useita eri alustoja ja sovelluksia, ja tulee moninkertaista kirjautumista eri järjestelmiin. Saavutettavuuteen liittyy myös riittävä perehdytys alustojen ja sovellusten käyttöön. Nykyään täysipainoinen opintoihin osallistuminen vaatii myös monien erilaisten sähköisten järjestelmien, ei-verkko-oppimisympäristöjen, käyttämistä ja helppoa saatavuutta. Näitä ovat esimerkiksi henkilökohtaisen opetussuunnitelman tekeminen, opintasuoritusten rekisteröiminen sekä kurssi- ja tentti-ilmoittautumiset.

Saavutettavuus pitää huomioida myös Xamkin verkko-oppimisympäristöissä ja sinne liitetystä materiaalista, kuten teksteissä ja videoissa. Verkkoalustojen saavutettavuuteen ja selkeyteen vaikuttaa paljon myös esimerkiksi yksittäisen opettajan valmiudet ja tavat käyttää alustaa tiedon organisointiin mahdollisimman selkeästi osaksi opetusta. Verkko-oppimisympäristöissä tarvitaan myös yksilöllisten tarpeiden huomioimista.

Digitaalisten oppimisympäristöjen saavutettavuudella varmistetaan jokaiselle opiskelijalle tasa-arvoinen mahdollisuus opintojensa edistämiseen. Digitaaliset oppimisympäristöt ovat osa opiskelijan arkea eikä opintojen edistäminen ilman verkkoympäristöjen käyttöä ole mahdollista. Saavutettavuusdirektiivi velvoittaa korkeakouluja tekemään digitaalisista palveluistaan saavutettavia. Tämä direktiivi koskee myös korkeakoulun käytössä olevia opetusalustoja ja muita opetustarkoitukseen käytettäviä digitaalisia palveluita.

Xamkin digitaalinen oppimisympäristö eKampus on opiskelua tukevien palvelujen kokonaisuus verkossa. eKampus -ympäristö mahdollistaa paikasta riippumattoman opiskelun sekä ryhmässä että itsenäisesti. eKampus -palvelujen tavoitteena on, että eKampusella voi opiskella, hoitaa opiskeluun liittyviä asioita

sähköisesti ja saada tuki- ja neuvontapalveluja verkossa silloinkin, kun ei ole fyysisesti kampuksella. Palvelujen kokonaisuudessa jokaisella palasella on oma roolinsa ja palveluja kehitetään kokonaisuutena.

eKampus-ympäristön ytimessä on Moodle teknologiaan perustuva Xamk Learn verkko-oppimisympäristö. Learn verkko-oppimisympäristö tarjoaa työvälineitä mm. tehtävien ja verkkotenttien tekemiseen, keskusteluun ja yhteydenpitoon sekä oppimateriaalin jakamiseen ja sisällöntuottamiseen. Opintojaksokohtaiset työskentelyalustat löytyvät Learn ympäristöstä. Muut eKampus ympäristöön sisältyvät järjestelmät linkittyvät Learn –oppimisympäristöön. Muita eKampus ympäristön palveluja ovat: avoin oppimisympäristö Open Learn, sähköinen portfoliojärjestelmä portfolio, tiedostojen jakamisen ja ryhmätyöskentelyn mahdollistava Office 365 ympäristö, virtuaaliluokkajärjestelmä Adobe Connect, kirjaston sähköiset palvelut sekä asiakaspalvelusivusto Xinfo. eKampus ympäristön palveluiden lisäksi käytössä on erilaisia koulutus- ja opettajakohtaisia digitaalisia ympäristöjä, sovelluksia sekä oppimateriaaleja.

eKampus ympäristön ytimessä oleva Xamkin Learn oppimisympäristö perustuu avoimen lähdekoodin Moodle teknologiaan. Moodle kehittäjäyhteisössä saavutettavuus asiat on hyvin huomioitu ja kehitystä saavutettavuuden eteen tehdään jatkuvasti. Osana kehittäjäyhteisöä toimii saavutettavuuteen perehtynyt yhteistyöryhmä (Moodle Accessibility Collaboration Group) jonka tavoitteena on Moodle-järjestelmän saavutettavuuden parantaminen. Learn-ympäristössä on käytössä palautelomake, jonka avulla voi antaa palautetta myös ympäristön saavutettavuuteen liittyvistä asioista. Opintojaksoalustojen sisältöjen selkeydessä on tunnistettu olevan haasteita, joihin pyritään koulutuksella ja tietoisuuden lisäämisellä vaikuttamaan. Verkkosisältöjen selkeyteen järjestelmätasolla on pyritty kiinnittämään erityistä huomiota.

5.2 Kriteerit

- Digitaaliset oppimisympäristöt ja opetusmateriaalit ovat saavutettavia
 - Digitaaliset oppimisympäristöt ja opetusmateriaalit ovat selkeitä, loogisia ja tiedot löytyvät helposti
 - Digitaaliset oppimisympäristöt ja materiaalit ovat sujuvasti käytettävissä erilaisilla päätelaitteilla, apuvälineillä ja yhteyksillä
 - Digitaaliset oppimisympäristöt ovat visuaalisuudeltaan saavutettavia (esim. fontti, värien kontrastit, asettelu, tekstivastineet kuville)
 - Digitaaliset oppimisympäristöt ja materiaalit ovat kieleltään selkeitä ja ymmärrettäviä
 - Opiskelijalla on mahdollisuus tehdä ja tallentaa digitaalisissa oppimisympäristöissä ulkoasuun liittyviä valintoja (esim. personointi, fontit, värit).

- Opetushenkilöstö saa perehdytyksen saavutettavuusvaatimuksista ja heitä tuetaan niiden soveltamisessa käytäntöön
 - Korkeakoululla on ohjeet digitaalisen saavutettavuuden edistämiseen, ja henkilöstö on perehdytetty sen toteuttamiseen
 - Korkeakoululla on saavutettavuuteen perehtynyt henkilö tai taho, jolta saa tukea digitaalisten oppimisympäristöjen ja opetusmateriaalien saavutettavaan käyttöön ja laatimiseen
 - Opetushenkilöstöllä on tietoa siitä, millaisia apuvälineitä opiskelussa ja oppimisympäristöissä voidaan hyödyntää (esim. ruudunlukuohjelma)
 - Opetushenkilöstöllä on riittävät tiedot ja tuki, jotta he osaavat laatia saavutettavia asiakirjoja ja muita tiedostoja (esim. videoiden tekstitys).
- Opiskelijat saavat riittävän perehdytyksen ja tuen digitaalisten oppimisympäristöjen ja opetusmateriaalien käyttöön
 - Korkeakoululla on saavutettavuuteen perehtynyt henkilö tai taho, jolta opiskelija saa tukea digitaalisten oppimisympäristöjen ja opetusmateriaalien käyttöön
 - Opiskelija saa tarvittaessa ohjausta siihen, millaisia apuvälineitä digitaalisissa oppimisympäristöissä voidaan hyödyntää (esim. ruudunlukuohjelma).
- Korkeakoulun verkkosisällöt (esim. intranet) ovat saavutettavia ja niiden käytettävyys on hyvä
 - Verkkosisällöt ovat selkeitä, loogisia ja tiedot löytyvät helposti
 - Verkkosisällöt ovat toiminnoiltaan helposti käytettäviä (esim. hakutoiminnot)
 - Verkkosisällöt ovat sujuvasti käytettävissä erilaisilla päätelaitteilla, apuvälineillä ja yhteyksillä
 - Verkkosisällöt ovat visuaalisuudeltaan saavutettavia (esim. fontti, värien kontrastit, asettelu, tekstivastineet kuville)
 - Verkkosisällöt ovat kieleltään selkeitä ja ymmärrettäviä.
- Opiskelijoilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus antaa palautetta digitaalisten oppimisympäristöjen ja verkkosisältöjen saavutettavuudesta, ja palaute on vaikuttavaa
 - Palautetoiminnot on rakennettu oppimis- ja verkkoympäristöjen sisään
 - Palautetoiminnot löytyvät helposti ja niiden käyttö on vaivatonta
 - Palautetta käytetään digitaalisten palveluiden saavutettavuuden kehittämiseen

- Digitaalista saavutettavuutta kehitetään määrätietoisesti
 - Digitaalisen saavutettavuuden edistämiseksi on ylimmän johdon hyväksymä suunnitelma, ja suunnitelman toteuttamiseen on varattu realistiset resurssit
 - Digitaalisen saavutettavuuden kehittämiseksi on nimetty vastuuhenkilö
 - Verkkopalveluiden, ohjelmistojen, järjestelmien, sovellusten ja laitteiden hankinnoissa otetaan huomioon saavutettavuus
 - Digitaalisen saavutettavuuden edistymistä arvioidaan laadullisin ja määrällisen menetelmin
 - Digitaalisen saavutettavuuden edistyminen raportoidaan koko korkeakouluyhteisölle eri yhteyksissä.

5.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Tavoitteena on, että digitaalinen saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla.

Tehdään digitaalista saavutettavuutta koskeva itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset). Tämän jälkeen tehdään näiden pohjalta kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä aikataulu.

Esimerkkejä digitaaliseen saavutettavuuteen liittyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä.

- Niin henkilöstölle kuin opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus luotettavaan ja turvalliseen työskentelyyn Xamkin tietoverkossa.
- Xamkissa annetaan mahdollisuus käyttää joustavasti jokaiselle soveltuvia ja saavutettavia laitteita sekä ohjelmistoja niin opiskelussa kuin tutkimuksessa BYOD-periaatteen mukaisesti.
- Elokuuhun 2020 mennessä varmistetaan, että Xamkin verkkosivustot noudattavat saavutettavuusdirektiiviä.
- Julkaistaan saavutettavuusseloste Xamkin verkkosivuille huhtikuuhun 2020 mennessä.
- Xamkin IT-järjestelmien saavutettavuus kartoitetaan, ja sen perusteella arvioidaan mahdolliset tarvittavat muutokset.
- Huolehditaan, että ohjelmistojen ja järjestelmien ohjeistukset ja ohjeet ovat saavutettavia.
- Saatavuus huomioidaan tietojärjestelmien ja verkkoviestinnän hankinnoissa ja kehittämisessä.
- Xamkin verkkotuottajille välitetään tietoa saavutettavuudesta ja siihen liittyvästä koulutuksesta
- Järjestetään Saavutettavuus Xamkin sähköisissä järjestelmissä- koulutus
- Tehdään saavutettavuustestaus valittuihin järjestelmiin

6 OPETUS JA OPPIMINEN

6.1 Opetuksen ja ohjauksen saavutettavuus tällä hetkellä

Saavutettavuus opetuksessa ja oppimisessa tarkoittaa sitä, että opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijoiden moninaisuus. Opetuksen pedagogisten ratkaisujen tulisi tukea mahdollisimman monenlaisten opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua opetukseen, oppia ja osoittaa omaa osaamistaan. Tämä voi vaatia erilaisten tehtävien ja opetustyylien yhdistelyä.

Xamkissa opetus toteutetaan lähiopetuksena, verkko-opintoina ja monimuoto-opetuksena. Opettaja suunnittelee, toteuttaa ja arvioi pedagogiset ratkaisut pääosin itsenäisesti oman pedagogisen osaamisensa pohjalta. Valtaosa opettajista on suorittanut opettajan pedagogiset opinnot (60 op). Xamk tukee opettajien pedagogista osaamista järjestämällä erilaisia lisäkoulutuksia mm. verkko- ja suurryhmäpedagogiikasta. Tällä hetkellä ei ole selvillä, miten opettajat ottavat saavutettavuuden huomioon opetuksessa ja ohjauksessa.

Opetusmateriaalien saavutettavuus edellyttää sen, että ne ovat selkeitä, loogisia ja tiedot löytyvät helposti. Opetusmateriaalien tulisi olla kieleltään selkeitä ja ymmärrettäviä, ja niiden tulisi olla sujuvasti käytettäviä erilaisilla pääteillä, apuvälineillä ja yhteyksillä. Saavutettavuuteen kuuluu myös se, että opiskelijat saavat riittävän perehdytyksen ja tuen digitaalisten oppimisympäristöjen ja opetusmateriaalien käyttöön. Käytössä olevien oppimateriaalien saavutettavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tavoitteena on, että käytössä olevat oppimateriaalit ovat saavutettavia. Jokainen opettaja voi vaikuttaa digitaalisen saavutettavuuden toteutumiseen laatiessaan sähköisiä opetusmateriaaleja. Esimerkiksi tekstissä kielen pitää olla ymmärrettävää ja otsikoinnin selkeää. Kuville pitää antaa vaihtoehtoinen kuvaus, ja videot pitää tekstittää. Pdf- ja Word-tiedostoissa pitää huomioida mm. värikontrastit, otsikoinnit ja kuvien vaihtoehtoiset tekstit.

Tilapäisesti ja rajatussa ryhmässä voidaan käyttää opetussisältöjä ja materiaaleja, jotka eivät ole saavutettavuusvaatimusten mukaisia. Tilapäiseksi käytöksi voidaan katsoa esimerkiksi yhden lukukauden mittainen ajanjakso. Uusien sisältöjen ja palvelujen kokeileminen rajatussa ryhmässä on mahdollista. Jos tilapäisesti käytössä ollut sisältö tai -palvelu otetaan pysyvästi käyttöön, sen pitää olla saavutettavuusvaatimusten mukainen.

Xamkissa tutkinto-opiskelija voi saada erityistä tukea opintoihin kielellisen tai muun vastaavan vaikeuden vuoksi asiantuntijalausunnan perusteella esim. terveydenhuollon ammattihenkilö, erityisopettaja. Erityistä tukea opintoihin haetaan opintopsykologin kautta e-lomakkeella, ja sen myöntää koulutusjohtaja.

Tukimuotojen käytännön toteutuksesta opiskelija neuvottelee opettajan kanssa. Kohtuulliset tukitoimet ovat

- lisäaika tenttiin
- rauhallinen tenttitila
- tentin suullinen täydentämismahdollisuus
- suullinen tentti
- tietokoneen käyttömahdollisuus tentissä
- fyysisen vamman edellyttämä tuki (esimerkiksi säädettävä työpöytä)
- kielenohjaajan tarjoama lisätuki ja -ohjaus opinnäytetyön kirjoittamiseen (lukivaikeuden tai muun kielellisen vaikeuden perusteella).

Eryistä tukea koskeva kriteeristö löytyy tarkemmin suunnitelman luvusta 7.

Saavutettavuus tulee huomioida myös harjoitteluissa ja vaihto-opiskelussa sekä opintojen suunnittelussa. Opiskelijoiden kanssa käydään HOPS-keskustelut opintojen alkuvaiheessa, keskivaiheessa ja loppuvaiheessa.

6.2 Kriteerit

- Opetushenkilöstöllä on riittävä osaaminen saavutettavan opetuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.
 - Opetushenkilöstölle järjestetään säännöllisesti tehtävien mukaista ja ajantasaista koulusta saavutettavuuden toteuttamiseksi
 - Korkeakoulussa on nimetty henkilö tai taho, jolta opetushenkilöstö saa tukea saavutettavan opetuksen ja ohjauksen kehittämiseen
- Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä.
 - Opetusmenetelmät ovat monikanavaisia ja niiden käytössä otetaan huomioon opiskelijoiden tarpeet
 - Opiskelijoilla on mahdollisuus yksilöllisiin ratkaisuihin
 - Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset tavat oppia
 - Opetuksessa painottuu ohjaava ja opiskelijaa arvostava ote
 - Opetuksessa käytettävät toimintatavat ja -menetelmät edistävät yhteisöllisyyttä

- Oppimisympäristöt ja opetusmateriaalit ovat saavutettavia ja tarkoituksenmukaisia. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja digitaalista ympäristöä.
 - Oppimisympäristöjen ja opetusmateriaalien suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden moninaisuus ja yksilölliset tarpeet
 - Opetuksessa ja ohjauksessa tuetaan opiskelijan osallisuutta sekä edistetään myönteistä oppimisilmapiiriä
 - Opetusmateriaalit ovat saatavissa helposti ja riittävän ajoissa
 - Opetusmateriaalit ovat monikanavaisia ja selkeitä sekä visuaalisesti sekä kielellisesti (esim. sähköisiä, paperisia, videoita, verkkomateriaaleja)
 - Opiskelija saa tarvitsemaansa tukea oppimisympäristöjen materiaalien käyttöön

- Opiskelijat saavat tukea opiskelutaitojensa kehittämiseen.
 - Opiskelijoiden opiskelutaitoja arvioidaan opiskelun alkuvaiheessa
 - Opiskelijat saavat tietoa ja tarvittavaa tukea opiskelutaitojen kehittämiseen koko opintojen ajan (esim. orientaatiokurssit, opiskelutaitokurssit, opintojen aikataulutus, opinnäytetyön ohjaus)

- Opiskelijoiden yksilölliset tarpeet otetaan huomioon henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa (HOPS).
 - Henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) laatimista ohjaava henkilöstö osaa ottaa huomioon saavutettavuuden ja opiskelijoiden yksilölliset tarpeet (esim. perhesuhteisiin, elämäntilanteeseen, kielitaitoon, toimintakykyyn tai oppimiseen liittyvät tarpeet)
 - HOPS sisältää tarvittaessa yksilöllisen tuen ja ohjauksen suunnitelman
 - HOPSia päivitetään koko opiskeluajan (mukaan lukien urasuunnittelu) säännöllisissä ohjauskeskusteluissa
 - HOPSia hyödynnetään opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja opiskelijan arvioinnissa

- Arvioinnissa käytetään monipuolisia ja monenlaisille oppijoille soveltuvia arviointimenetelmiä.
 - Arvioinnissa käytetään monipuolisia osaamisen osoittamisen tapoja (esim. tentti, suullinen kuulustelu, kirjallinen tehtävä, esitelmä)
 - Arvioinnissa on mahdollisuus yksilöllisiin järjestelyihin (lisäaika, apuvälineet, rauhallinen tila, suullinen täydentäminen)
 - Arviointikriteerit ovat selkeitä ja opiskelija tietää arviointiperusteet
 - Opiskelijalla on mahdollisuus saada palautetta oppimisestaan ja osaamisestaan
- Saavutettavuus on huomioitu korkeakouluharjoittelussa ja työnantajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

6.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Tavoitteena on, että opetukseen ja oppimiseen liittyvä saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla.

Tehdään opetuksen ja oppimisen saavutettavuutta koskeva itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset). Tämän jälkeen tehdään näiden pohjalta kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä aikataulu.

Esimerkkejä tähän liittyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä.

- Opetushenkilöstölle tarjotaan tietoa ja koulutusta saavutettavan opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen: monipuoliset opetusmenetelmät ja selkeät oheismateriaalit (mm. vaihtoehtoisuus, monikanavaisuus), käytetty kieli on ymmärrettävää ja selkeää.
- Laaditaan suositukset saavutettavien sisältöjen tuottamisen tueksi.
- Laaditaan opettajien käyttöön tarkistuslista materiaalien saavutettavuuden arviointiin.

7 TUKI JA OHJAUS

7.1 Tuen ja ohjauksen saavutettavuus tällä hetkellä

Tukea ja ohjausta antavat Xamkissa monet eri tahot, eivät vain opetushenkilöstöön kuuluvat. Tukea tulee antaa eri tilanteissa ja sen vuoksi tuen tarjoajat vaihtelevat. Tukea ja ohjausta tarjoavat mm. opiskeluhyvinvoinnin asiantuntijat, opintopsykologit, erityisopettaja, liikunnan toimijat ja opiskelijakunta Kaakon työntekijät ja tutorit. Myös opiskelijavaihdosta, urasuunnittelusta ja kirjastopalveluista vastaava henkilökunta sekä opintotoimiston opiskelijapalveluneuvojat ohjaavat ja tukevat opiskelijaa.

Tuella ja ohjauksella mahdollistetaan opintojen sujuminen ja edistetään opiskelijan ja koko yhteisön hyvinvointia. Xamkissa tutkinto-opiskelijan on mahdollisuus saada erityistä tukea opintoihin sairauden, vamman tai muun vastaavan oppimisen esteen vuoksi asiantuntijalausunnon perusteella koko opintojen ajan. Xamkissa on myös häirintäyhdyshenkilöitä ja poikkeamaraportoinnin kautta jokainen opiskelija ja henkilökunnan jäsen voi ilmoittaa kokemastaan häiriöstä ja epäkohdasta.

Xamkin henkilökunnan lisäksi tukea ja ohjausta antavat yhteistyökumppanit, kuten oppilaitospapit, valtakunnalliset opiskelijajärjestöt sekä opiskeluterveydenhuolto.

7.2 Kriteerit

- Opiskelija saa tarvitsemaansa tukea ja ohjausta kaikissa opintojensa vaiheissa.
 - Korkeakoululla on toimintamallit ohjauksen antamiseen opintojen eri vaiheissa (opintojen alussa, opintojen aikana, opinnäytetöiden tekemisessä, opiskelijavaihdossa, korkeakouluharjoittelussa ja opintojen lopussa).
 - Opintojen ohjausta toteutetaan toimintamallien mukaisesti.
 - Ohjausta antavilla henkilöillä on kuhunkin tilanteeseen soveltuva asiantuntemus ja riittävät resurssit.
 - Opiskelija löytää helposti tukea ja ohjausta tarjoavien henkilöiden yhteystiedot.

- Opiskelija saa tukea ja tietoa opintojensa suunnitteluun.
 - Korkeakoulussa on nimetty henkilö tai taho (Ova-opettaja, opiskelupalveluneuvoja), jolta saa tarvittaessa tukea ja tietoa opintojen suunnitteluun.
 - Korkeakoulun verkkosivuilta löytyy opintojen suunnittelun tueksi monipuolista ja selkeää informaatiota.
 - Opintojen alkuvaiheessa opiskelijoille painotetaan opintojen suunnittelun tärkeyttä.
 - Henkilökohtainen opintosuunnitelma HOPS laaditaan opintojen alussa ja sitä päivitetään opintojen ajan.

- Opiskelijalla on mahdollisuus saada yksilöllisiä järjestelyjä koko opiskelujensa ajan.
 - Opiskelija löytää helposti tietoa yksilöllisistä järjestelyistä (esim. Erityinen tuki opintoihin (lisäaika ja rauhallinen tila tenttiin, apuvälineet), mukautettu laina-aika, Celian palvelut) ja niistä vastaavien henkilöiden yhteystiedot.
 - Ennen opintojen aloittamista uusia opiskelijoita informoidaan siitä, miten opiskelun yksilöllisiä järjestelyjä voidaan hakea.
 - Opiskelija saa tukea yksilöllisten järjestelyjen hakemiseen koko opiskelunsa ajan.
 - Opiskelun yksilöllisiä järjestelyjä on käytössä monipuolisesti ja järjestelyt suunnitellaan opiskelijan tarpeista lähtien.
 - Opiskelijoilta ja henkilöstöltä kerätään säännöllisesti palautetta järjestelyjen toteutumisesta ja toimivuudesta.
 - Opiskelijoilla on mahdollisuus tehdä valitus korkeakoululle, mikäli luvatut järjestelyt eivät toteudu.

- Opetushenkilöstön ja tukipalveluiden yhteistyö edistää korkeakoulun saavutettavuutta.
 - Opetushenkilöstö tuntee tuki- ja ohjauspalvelut ja osaa ohjata opiskelijoita palvelujen piiriin.
 - Opetushenkilöstö osaa hyödyntää työssään saavutettavuuteen liittyviä tuki- ja ohjauspalveluita.
 - Opetushenkilöstö ja tukipalvelut toimivat yhteistyössä opiskelijoiden ja oppijoiden yksilöllisyyden huomioon ottamiseksi.

- Saavutettavuus on huomioitu kansainvälisessä harjoittelussa ja opiskelijavaihdossa.
 - Korkeakoululla on olemassa saavutettavuuden huomioiva ohjeistus ja käytännöt kansainvälisestä harjoittelusta ja opiskelijavaihdosta.
 - Opiskelija saa tarvitsemansa tiedon, tuen ja ohjauksen ennen kansainvälistä harjoittelua tai vaihtoa, harjoittelun tai vaihdon aikana ja sen päätyttyä.

- Opiskelijalta kerätään palaute kansainvälisen harjoittelun tai opiskelijavaihdon onnistumisesta.
- Korkeakoulu tarjoaa riittävästi opiskelijoiden hyvinvointia tukevia palveluita.
 - Korkeakoulu tarjoaa opiskelijoille riittävästi tukea hyvinvointiin, opiskelukyvyn ylläpitämiseen ja elämänhallintaan (esim. liikuntapalvelut, opiskeluhuvinvoinnin asiantuntijat, opintopsykologit)
 - Hyvinvointia tukevissa palveluissa on riittävä määrä henkilöstöä ja erityisasiantuntemusta (esim. opintopsykologit, saavutettavuudesta vastaavat henkilöt, häirinnän ja kiusaamisen vastainen työ).
 - Palveluissa on huomioitu se, että ne ovat monenlaisten käyttäjäryhmien saavutettavissa.
 - Palvelujen tarkoituksenmukaisuutta, riittävyttä ja laatua seurataan palautteen avulla.
- Opiskelijakunta tukee saavutettavuuden edistämistä.
 - Opiskelijajärjestöt ja ylioppilaskunnat edistävät omalta osaltaan korkeakoulujen saavutettavuutta, ja opiskelijoilla on mahdollisuus saada tukea edunvalvontaan saavutettavuus- ja yhdenvertaisuusasioissa.
 - Kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opiskelijajärjestöjen ja ylioppilaskunnan toimintaan, ja niiden toiminnassa otetaan huomioon saavutettavuus ja opiskelijoiden moninaisuus.
 - Tutortoiminnassa ja -koulutuksessa otetaan huomioon saavutettavuuden edistäminen.
- Saavutettavuus otetaan huomioon kirjaston palveluissa.
 - Kirjaston henkilöstö on perehtynyt saavutettavuuteen ja edistää yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumista toiminnassaan.
 - Korkeakoulujen kirjastopalveluissa ja kirjaston ympäristöissä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita (esim. laina-aikojen pidennys, häiriöttömät opiskelutilat).
 - Opiskelijalla on mahdollisuus saada saavutettavalla tavalla ohjausta kirjaston tiedonhaun järjestelmien käytössä ja alansa kirjallisuuden etsinnässä.
 - Saavutettavuus otetaan huomioon korkeakoulun kirjaston hankinnoissa.
 - Korkeakoulun kirjasto tekee yhteistyötä Celia-kirjaston kanssa.
 - Opiskelijalla on mahdollisuus hyödyntää Celian äänikirjapalveluja.

7.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Tavoitteena on, että tukeen ja ohjaukseen liittyvä saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla.

Tehdään tuen ja ohjauksen saavutettavuutta koskeva itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset). Tämän jälkeen tehdään näiden pohjalta kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä aikataulu.

Esimerkkejä tähän liittyvistä toimenpiteistä.

- Selvitetään, onko Xamkilla olemassa saavutettavuuden huomioiva ohjeistus ja käytännöt kansainvälisestä harjoittelusta ja opiskelijavaihdosta.
- Selvitetään, kuinka tutor-toiminnassa ja -koulutuksessa otetaan huomioon saavutettavuuden edistäminen.
- Selvitetään, kuinka kirjastopalveluissa otetaan huomioon opiskelijoiden yksilölliset tarpeet.

8 VIESTINTÄ

8.1 Viestinnän saavutettavuus tällä hetkellä

Toimiva ja kohteensa saavuttava viestintä on tärkeää kaikille Xamkissa toimiville sekä niille ulkopuolisille, jotka ovat korkeakoulusta kiinnostuneita. Saavutettava viestintä on siis sekä sisäistä että ulkoista viestintää. Viestintä- ja markkinointipalvelut vastaavat mm. siitä, että viestinnässä käytetyt kanavat ja keinot ovat toimivia, viestinnän linjaukset on yhdessä sovittu ja xamkilaisten viestintäosaamista pidetään ajan tasalla. Viestintä- ja markkinointipalveluissa myös tuotetaan paljon viestintämateriaalia, mutta vain osa Xamkin viestinnästä. Viestintää tekee Xamkissa suuri joukko ihmisiä - käytännössä koko henkilöstö ja osittain myös opiskelijat.

Xamkin viestintää ohjaavat seuraavat periaatteet

- avoimuus
- oikea-aikaisuus
- ketteruus
- ymmärrettävyys

Ymmärrettävyydellä tarkoitetaan, että

- Olemme viestinnässämme konkreettisia.
- Kerromme selkeästi ja ymmärrettävästi mitä asiat tarkoittavat.
- Otamme viestinnässämme huomioon eri kohderyhmät.
- Emme käytä vaikeita termejä.
- Otamme huomioon esteettömyyden/saavutettavuuden.

Koska Xamkissa on paljon viestintää ja sisällöntuottajia, ei ymmärrettävyyden periaate aina toteudu. Paljon tehdään kuitenkin oikeita asioita: viestinnässä mietitään eri kohderyhmiä, vaikeita termejä selitetään ja asioita konkretisoidaan. Erityisesti tähän pyritään koulutusten markkinoinnissa ja opiskelijaviestinnässä. Parannettavaa on mm. englanninkielisessä viestinnässä, jota on liian vähän. Myös verkkosivujen saavutettavuustyö on vasta alussa. Typografia ja värikontrasti ovat saavutettavuuden näkökulmasta melko toimivia, mutta kokonaisuutena Xamkin visuaalisen ilmeen saavutettavuuteen ei ole erityisesti kiinnitetty huomiota.

8.2 Kriteerit

- Korkeakoulun viestintä edistää yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta
 - Korkeakoulun viestintä ottaa huomioon moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet vastaanottaa viestintää.
 - Viestintä on monikanavaista ja saavutettavissa erilaisten apuvälineiden avulla.
 - Viestintä on keskeisiltä sisällöiltään saatavilla kaikilla korkeakoulussa käytössä olevilla kielillä.
 - Viestinnän hankinnoissa otetaan huomioon saavutettavuus ja varmistetaan palvelun toimittajan saavutettavuusosaaminen.
- Korkeakoulun henkilöstön viestintä on saavutettavaa
 - Korkeakoulun henkilöstön viestintä tavoittaa halutut kohderyhmät.
 - Korkeakoulun henkilöstön viestintä on selkeäkielistä ja ajantasaista.
 - Viestintä on saavutettavaa viestintäkanavan ja sisällön näkökulmasta.
 - Korkeakoululla on ennalta määritelty käytäntö, miten eri kohderyhmille viestitään eri tilanteissa (esim hätätiedotteet, tilamuutokset, peruutukset, muistutukset).
 - Henkilöstö saa koulutusta ja tukea, joka vahvistaa saavutettavaa viestintää.
 - Korkeakoulun tapahtumien järjestäjille on olemassa saavutettavan viestinnän ja esteettömän tilaisuuden toteuttamisesta ohjeet.

- Saavutettavuus otetaan huomioon verkkosivujen suunnittelussa, materiaalien julkaisemisessa ja sosiaalisen median käytössä
 - Henkilöstöllä on käytössään saavutettavuuden varmistava julkaisujärjestelmä, verkkosivupohja ja -ohjeistus sivujen laatimiseen
 - Verkkosaavutettavuuden lakeihin ja standardeihin on perehdytty ja niihin on sitouduttu (saavutettavuusdirektiivi)
 - Aineistot, kuten oppaat, tiedotteet, painotuotteet, tiedostot, sähköiset julkaisut, videot ja podcastit, ovat saavutettavia.

- Viestinnän strategisessa suunnittelussa ja ohjeistuksessa otetaan huomioon saavutettavuus
 - Korkeakoulussa on luotu selkeät viestintäprosessit ja -käytännöt ja ne ottavat huomioon saavutettavuuden toteutumisen.
 - Viestintäohjeistus on julkaistu selkeässä muodossa ja se on kaikkien saatavilla.
 - Viestinnän suunnittelussa ja ohjeistuksissa on saavutettavuuden lisäksi otettu huomioon toiminnan eettisyys ja tekijänoikeudet.

- Henkilöstöllä on riittävät resurssit ja voimavarat saavutettavan viestinnän toteuttamiseen ja kehittämiseen
 - Saavutettavasta viestinnästä järjestetään koulutuksia, ja asia on säännöllisesti esillä korkeakoulun sisäisillä tiedotuskanavilla.
 - Henkilöstöllä on riittävästi osaamista ja aikaresurssia saavutettavan viestinnän toteuttamiseen.
 - Viestinnän saavutettavuudesta vastaava henkilö tai taho on nimetty.

- Viestinnän saavutettavuutta arvioidaan systemaattisesti osana korkeakoulun laadunvarmistusta
 - Viestinnän saavutettavuus on huomioitu korkeakoulun laatutyössä ja siihen liittyvissä asiakirjoissa.
 - Palautetta viestinnän saavutettavuudesta kerätään säännöllisesti, siihen reagoidaan ja viestintää kehitetään sen mukaisesti.

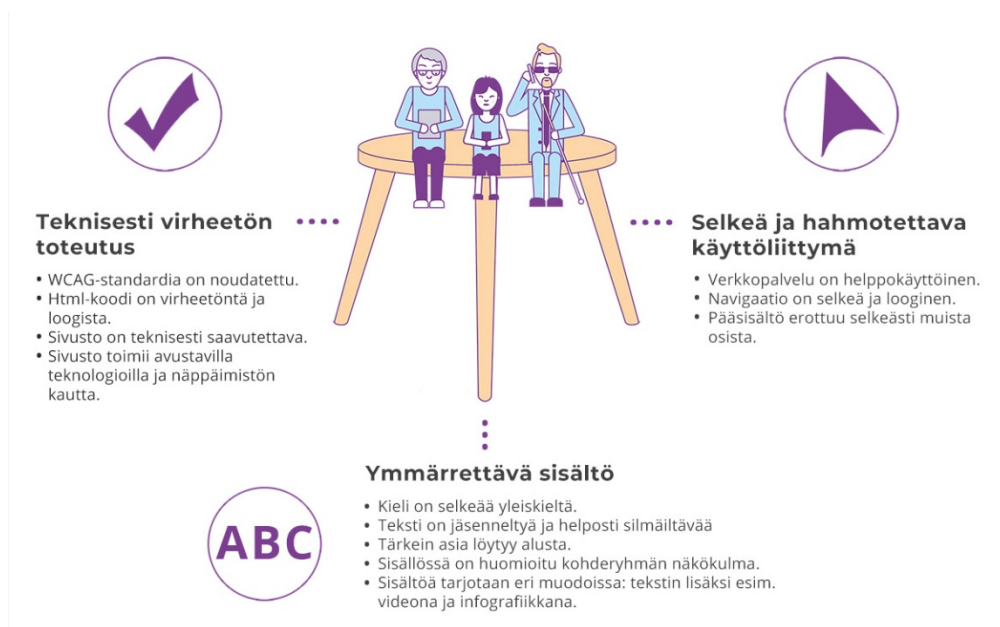
8.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Tavoitteena on, että viestinnän saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla.

Tehdään viestinnän saavutettavuutta koskeva itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset). Tämän jälkeen tehdään näiden pohjalta kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä aikataulu. Esimerkkejä tähän liittyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä.

Esimerkkejä tähän liittyvistä toimenpiteistä

- Kehitetään xamk.fi –sivujen saavutettavuutta, niin tekniikan, käyttöliittymän kuin ymmärrettävän sisällön näkökulmasta. Teknisten ongelmien ratkomisen avuksi on hankittu Siteimprove-järjestelmä. Käyttöliittymän ja ymmärrettävän sisällön osalta on saavutettavuutta kartoitettava muilla keinoilla, esimerkiksi itsearvioinnilla ja kohderyhmätestauksilla.

Kuva: AVIn saavutettavuusvaatimukset.fi -verkkosivu.

- Tavoitteena on myös saada saavutettavuustietoa ja -taitoja levitettyä koko Xamkiin.
- Ymmärrettävän sisällön osalta toimenpiteenä on järjestää selkeään ja ymmärrettävään yleiskieleen eli saavutettavaan kieleen liittyvää koulutusta, ohjeistusta ja opastusta mm. webinaari, työpajat ja ohjepaketti.

9 OPISKELIJAVALINNAT

9.1 Opiskelijavalintojen saavutettavuus tällä hetkellä

Opiskelijavalinta kattaa koko sen prosessin, jonka myötä korkeakoulusta haetaan opiskelupaikkaa ja saadaan opinto-oikeus. Opiskelijavalintaprosessi ei saa karsia hakijoita huonon saavutettavuuden vuoksi lisäksi opiskelijavalinnan perusteiden on noudatettava yhdenvertaisuuslakia. Opiskelijavalintojen osalta tärkeimmät tiedottamiskanavat ovat Xamin omat verkkosivut sekä opintopolku-portaali.

Xamkin omilla nettisivuilla on kattava kuvaus koulutuksista, niiden sisällöistä, ja tulevaisuuden työtehtävistä, sekä tietoa kampuksista ja niiden tiloista. Xamkin verkkosivujen saavutettavuutta kartoitetaan ja kehitetään saavutettavuuden takaamiseksi. Opintopolku-portaalissa on myös koulutusten kuvaukset, mutta siellä on lisäksi tarkemmat tiedot opiskelijavalinnan kriteereistä, hakuprosessista ja valintakokeista. Tutkinto-opiskelijoiden osalta opintopolku palvelussa tehdään myös hakemus korkeakouluopintoihin. Opintopolun ylläpidosta vastaa Opetushallitus, joten Xamk ei voi omalla toiminnallaan vaikuttaa Opintopolun saavutettavuuteen. Lisäksi hakijalle tärkeää tietoa löytyy ammattikorkeakouluun.fi sivustolta. Sivustolla on yleistä tietoa ammattikorkeakouluun hakeutumisesta, sekä digitaaliseen valintakokeeseen liittyvä ohjeistus. Ammattikorkeakouluun.fi sivuston ylläpidosta vastaa Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämishanke.

Xamkissa mahdollistetaan yksilölliset järjestelyt valintakoetilaisuuksissa. Yksilöllisiä järjestelyjä on mahdollista hakea kirjallisesti ennen valintakoetta, annetusta päätöksestä on myös valitusoikeus. Hakijoilla on mahdollisuus pyydettäessä tutustua tekemäänsä valintakokeeseen, oikeisiin vastauksiin ja sen tuloksiin henkilökohtaisesti. Digitaalisen AMK-valintakokeen tuloksiin pääsee tutustumaan ajanvarauksella Xamkin hakijapalveluissa ja erillisten valintakokeiden osalta kampuksella, jossa on valintakokeeseen osallistunut. Tarkemmista menettelytavoista ilmoitetaan Xamkin omilla verkkosivuilla.

9.2 Kriteerit

Korkeakoulun opiskelijavalintaprosessi toteutuu saavutettavalla tavalla

- Valintaprosessia suunniteltaessa huomioidaan hakijoiden monenlaisuus
- Korkeakoulu huolehtii siitä, että valintaprosessin eri vaiheisiin osallistuvalla henkilöstöllä on riittävä koulutus ja tieto valintaprosessin saavutettavuuteen liittyvistä seikoista, kuten yksilöllisistä järjestelyistä

Opiskelijavalintaa koskevat tiedot ovat hakijalle saavutettavia

- Korkeakoulun opiskelijavalintaa koskevat tiedot ovat saavutettavassa muodossa
- Tietoa koulutusalaista ja opiskelusta, tiloista, yksilöllisistä opiskelujärjestelyistä sekä mahdollisista tulevaisuuden työtehtävistä on helposti saatavilla jo ennen korkeakouluun hakemista
- Hakija saa etukäteen tarvitsemansa tiedon opiskelijavalinnan kriteereistä, hakuprosessista ja valintakokeesta

Yksilöllisiä järjestelyjä tarvitsevat hakijat huomioidaan valintakoejärjestelyissä

- Hakijoilla on etukäteistieto mahdollisista valintakokeen yksilöllisistä järjestelyistä sekä niiden hakemisesta ja järjestämisestä
- Valintakokeiden yksilöllisiä järjestelyjä varten on riittävästi henkilöstöä, välineitä ja tiloja takaamaan niiden sujuva toteutuminen
- Kun valintakokeessa on digitaalisia osuuksia, niiden saavutettavuudesta on huolehdittu WCAG P O AA-tason mukaisesti (ks <http://papunet.net/saavutettavuus/wcag-DC-ohjeet>)
- Valintakokeiden yksilöllisten järjestelyjen toteuttamisesta on mahdollisuus valittaa. Mahdollisuudesta on kerrottu ja annettu ohjeet yksilöllisten järjestelyjen hakemista koskevan tiedon yhteydessä

Opiskelijavalinnan tulokset ovat saavutettavassa muodossa

- Tulokset ovat helposti saatavassa muodossa
- Hakija saa halutessaan yksilöllistä palautetta valintakokeen tuloksista

9.3 Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Tavoitteena on, että opiskelijavalintaan liittyvä saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla.

Tehdään opiskelijavalinnan saavutettavuutta koskeva itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset). Tämän jälkeen tehdään näiden pohjalta kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä aikataulu.

Esimerkkejä tähän liittyvistä toimenpiteistä.

- Opiskelijavalintaan liittyvä tietoa on saavutettavassa muodossa kaikissa opiskelijavalinnan vaiheissa
- Valintaprosessiin osallistuvilla henkilöillä on riittävästi tietoa saavutettavuudesta
- Tekstit ovat kieleltään selkeää ja ymmärrettävää yleiskieltä suomeksi ja englanniksi

10 Saavutettavuuden kehittäminen

Saavutettavuuskriteeristö ja sen mukaan tehty Xamkin saavutettavuussuunnitelma antaa saavutettavuustyöhön hyvät raamit. Sen avulla saadaan selville kehittämiskohteet sekä onnistumiset. Työ on saatu alkuun, mutta jotta suunnitelman eri kohdat (2-9) huomioidaan saavutettavuustyössä, on Xamkissa jatkossa oltava näiden kohtien asiantuntijat saavutettavuustyöryhmässä.

Ryhmän koordinaattorina toimii saavutettavuusyhteyshenkilö, jonka tehtävään kuuluu saavutettavuusosaamisen kehittäminen ja levittäminen Xamkissa, yhdessä työryhmän kanssa.

Tavoitteena on, että kaikkien kriteeristön osa-alueiden saavutettavuus on vähintään kriteeristön hyvällä tasolla. Siihen liittyen tehdään saavutettavuuden itsearviointi ja kerätään muu tarvittava aiheeseen liittyvä tieto (esimerkiksi kyselyjen tulokset).

Näiden pohjalta tehdään kehittämis- ja toimenpidesuunnitelma, jossa määritellään onnistumiset, kehittämiskohteet, toimenpiteet, vastuuhenkilöt sekä aikataulu. Suunnitelman seuranta, arviointi ja päivittäminen ovat jatkossa tärkeitä. Xamkin saavutettavuustyössä noudatetaan valtakunnallisen saavutettavuuskriteeristön suosituksia, jotka on esitelty tarkemmin luvussa 1.3.

LÄHTEET

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun vastuullisuusraportti 2018. 2019. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.xamk.fi/xamk/vastuullisuusraportti-2018/> [viitattu 20.1.2020].

Kaikkien korkeakoulu? 2019. Raportti OHO!-hankkeen vuonna 2018 tehdyistä korkeakoulujen saavutettavuuskyselyistä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://ohohanke.fi/wp-content/uploads/2019/12/kaikkien-kekeakoulu-oho-saavutettavuusraportti.pdf> [viitattu 16.1.2020].

Saavutettavuuskriteeristö. 2020. Väline korkeakoulun saavutettavuuden arviointiin. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.esok.fi/oho-hanke/julkaisut/saavutettavuuskriteeristo> [viitattu 22.1.2020].

Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170241>

Voutilainen, T. 2019. Tiedonhallintalaki ja digipalvelulaki. Tiedonhallintalaki, digipalvelulaki, yms. seminaaritulaisuus 3.12.2019.

Ympäristöministeriön ohje esteettömyydestä: https://www.ym.fi/fi-Fi/Maankaytto_ ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ ja_ohjeet/Rakentamismaarayskokoelma/Esteettomyys

Pvm.	Muutetut luvut /sivut	Kuvaus
XX.XX.XXXX		